

Barn- och skolnämnden

Handläggare: Erik Lundin
Titel: Enhetschef kansli & juridik
E-post: erik.lundin@norrtalje.se

Till: barn- skolnämndens arbetsutskott

Besvarande av remissen ”En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan” SOU 2021:33

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden godkänner och antar barn- och utbildningskontorets förslag till remissvar, 2021-08-18 som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Regeringen har uppdragit en särskild utredare att förslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel och kompetensmässiga struktur som grundskolan har.¹

Betänkande ”En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan” (SOU 2021:33) har remitterats till Norrtälje kommun som därmed bjudits in att lämna synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Barn- och utbildningskontoret instämmer i flertalet av förslagen som presenteras i remissen samt har tilltro till att dessa förslag kommer att ha en positiv påverkan på skolans organisation, både pedagogiskt och administrativt.

Ärendet

Beskrivning

Regeringen har uppdragit en särskild utredare att förslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel och kompetensmässiga struktur som grundskolan har.

Utredningen har lämnat förslag som innebär att förskoleklassen upphör som egen skolform och att grundskolan och motsvarande skolformer utökas med ett år genom att införa en ny första årskurs. Utredningen förslag innebär sammanfattningsvis:

¹ Kommittédirektiv – En tioårig grundskola, 2021-03-09, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/05/sou-202133/> hämtat 2021-07-05

- Grundskolan kommer att ha tio årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet kommer att bestå av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet årskurs 8–10.
- Grundsärskolan kommer att ha tio årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet kommer att bestå av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet årskurs 8–10.
- Specialskolan kommer att ha elva årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet kommer att bestå av årskurs 1–5, mellanstadiet av årskurs 6–8 och högstadiet årskurs 9–11.
- Sameskolan kommer att ha sju årskurser som indelas i lågstadium och mellanstadium. Lågstadiet kommer att bestå av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7. Därefter går eleverna över till grundskolan, där de börjar i årskurs 8 i högstadiet².

Lagkrav

För andra remissinstanser än myndigheter under regeringen innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Förvaltningens analys och slutsatser

Nedan följer en redogörelse för Barn- och utbildningskontoret synpunkter och kommentarer på utredningens förslag.

Kap 5 Lågstadiet ska utökas med en ny årskurs 1

5.1 Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs 1

Utredningens förslag: Förskoleklassen ska upphöra som egen skolform. Grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med ett år genom en ny första årskurs. Därmed blir grundskolan tioårig, grundsärskolan tioårig, specialskolan elvaårig och sameskolan sjuårig. Lågstadiet i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan kommer att omfatta årskurs 1–4 samt i specialskolan årskurserna 1–5.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget och ser många fördelar med det. Det är fördelaktigt med en skolform inom grundskolan istället för som nu två (förskoleklass och grundskola) ur både pedagogiska och administrativa perspektiv. Inte minst då Sverige i praktiken redan har en 10-årig grundskola i och med att förskoleklass blev obligatoriskt för ett par år sedan

En bärande princip i utredningens arbete har varit att de obligatoriska skolformerna ska vara så lika varandra som möjligt. Ett viktigt skäl till detta är att underlätta övergångar mellan skolformerna samt för de elever som är integrerade i en skolform men följer en annan skolforms läroplan. Det är fördelaktigt ur ett elevperspektiv att bevara den flexibilitet som finns i dagens system då det underlättar för de elever som byter skolform under sin skolgång. I de fall det tidigt står klart att ett barn tillhör grundsärskolans målgrupp är det inte självklart att förskoleklassen är det mest lämpliga alternativet för den enskilda eleven. Av den anledningen är det därför inte ovanligt att vissa barn tillhörande grundsärskolans målgrupp väljer att stanna ytterligare ett år och skjuta upp skolplikten ett år alternativt börja ett år

² "En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan" (SOU 2021:33), s 18

tidigare i grundsärskolans årskurs 1 (tidigare skolstart). Det nya förslaget att börja grundsärskolan åk 1 som 6-åring, innebär att processen för att utreda målgruppsstillhörighet startar redan under barnets förskoleår. Det innebär fler utredningar som kommer att starta under barnets förskoleår. Det blir viktigt att denna information delges ansvariga för förskolorna.

Det kommer vid förslagets genomförande vara viktigt att se över organisationen av blivande år 1 och pedagogiken. Många av de lärare som jobbar i förskoleklass har inte lärarutbildning utan förskoleklasslärarutbildning. Det kan därför bli aktuellt med en omfattande fortbildningsinsats. Det är även av stor vikt att den förskolepedagogik som idag tillämpas för sexåringar får fortgå, för att förhindra stillasittande elever vid en skolbänk och istället uppmuntra till att leka och laborera med språk och matematik.

5.2 Det nya lågstadiets innehåll och utformning

5.2.1 Utbildningens syfte

Utredningens förslag: Syftet med utbildningen i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska vara oförändrat och ska även gälla för nya årskurs 1.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget.

5.2.2 Undervisning i ämnen och ämnesområden

Utredningens förslag: Bestämmelserna om ämnen och strukturerad undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt om ämnen och ämnesområden och strukturerad undervisning i grundsärskolan ska gälla för nya årskurs 1. Eleverna i de tidigaste skolåren ska dessutom genom undervisning som varierar i uttrycksform och arbetssätt, introduceras till skolmiljön och ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter:

Barn- och utbildningskontoret instämmer i utredningens analys över att förskoleklassens pedagogik ska inkluderas nya åk 1. Där dagens skolformer ska kombineras i en varierad undervisning. Förskolans pedagogik kan bidra till elevernas lärande i hela lågstadiet, inte enbart i nya åk 1. Fokus i nya åk 1 bör vara språkliga och matematiska förmågor där övriga ämnen utgör stoff/innehåll. Detta då det är positivt med variation när det gäller uttrycksformer och arbetssätt samt fokus på successiv inskolning, vilket behöver vara tydligt så att eleverna inte trycks ner i skolbänkar med ett fokus på att fylla i övningsböcker.

Barn- och utbildningskontoret skulle önska att det tydliggörs i skollagen att det är huvudmannen som avgör huruvida en elev ska gå om, börja grundskolan i förtid eller ifall skolplikten ska skjutas upp. Skolhuvudmannen bör få ansvar för dessa frågor utifrån pedagogisk kunnskap och professionens kunskap om skolan som organisation.

Vid en förändring av kursplanerna är en förutsättning att det underlättas för ämnesövergripande och multimodala undervisningsformer i kursplanerna för grundsärskolan. Risker finns annars att utformningen av undervisningen i ökat antal teoretiska timmar sker på ett sätt som inte gynnar målgruppens behov av konkret multimodal

undervisning. Möjligtvis kan ansökningar om uppskjuten skolplikt påverkas eftersom det hos eleverna kan upplevas "läskigare" att direkt börja i åk 1.

5.2.3 Den garanterade undervisningstiden i nya årskurs 1 ska vara tre timmar per skoldag och timplanerna ska utökas

Utredningens förslag: Den garanterade undervisningstiden ska utökas med 534 timmar i grundskolan och motsvande skolformer, vilket motsvarar tre timmar undervisning per skoldag i nya årskurs 1. Timplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med 534 timmar i lågstadiet. Skolverket bör få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av den utökade undervisningstiden i ämnen i lågstadiet. Dessa timmar bör till övervägande del användas för undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och matematik. När det gäller grundsärskolans timplan för inriktningen träningskolan bör Skolverket få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av undervisningstid i ämnesområden

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret är positivt inställda till detta förslag men önskar framföra att det är oerhört viktigt att professionen lämnas ett ansvar och pedagogiskt friutrymme så att inte innehållet i nya år 1 med tidsödande resultatrapporteringar. Barn- och utbildningskontoret ser även mycket positivt på den i förslaget beskrivna stärkta betoningen på svenska, svenska som andraspråk och matematik samt översyn av träningskolas tim- och ämnesplan.

Förändringen av timplanerna ger alla elever möjligheter att nå sin fulla potential, inklusive särskoleelever. Det ger eleverna i grundsärskolan möjligheten att nå så långt som möjligt utifrån deras förutsättningar och de kan erbjudas en flexibel utbildning utifrån styrdokumentet. Det blir lättare att kombinera ämnen och ämnesområden och det går även att läsa en del ämnen enligt grundskolans kursplaner. Det är också bättre då man har båda elevgrupperna i samma klass. Att timplanen även närmar sig grundskolans ses som en fördel för de som läser integrerat, både ämnesintegrerat och helt integrerat.

5.2.4 Ändringar i läroplaner

Utredningens Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i läroplanen för grundskolan, specialskolan och sameskolan genom att nuvarande del 3 om förskoleklassen tas bort. Skolverket ska vidare ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i grundskolans, grundsärskolans, specialskolans och sameskolans läroplaner på så sätt att det bör framgå att det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer samt att undervisningen ska ha en rik variation av uttrycksformer och arbetssätt – men även ge en god introduktion till skolmiljön och en förberedelse för den fortsatta skolgången. Skolverket ska också ges i uppdrag att utarbeta ändringsförslag gällande kursplanerna för det nya lågstadiet. Kursplanerna bör anpassas efter utredningens förslag om utökad timplan med tyngdpunkt på svenska, svenska som andraspråk och matematik i avsnitt 5.2.3 samt det nya kunskapskrav som föreslås i avsnitt 5.2.5. Skolverket bör vidare se över kursplanerna för mellan- och högstadiet för att vid behov föreslå ändringar till följd av den utökade timplanen i lågstadiet

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn och utbildningskontoret instämmer i utredningens förslag med att ge svenska språket och matematiken tyngdpunkt. Det är viktigt att behålla den pedagogik som har varit framträdande i förskoleklass och som bygger på lek, nyfikenhet och laboration när det gäller svenska och matematik. Det är således viktigt att kursplanen inte blir en abstrakt önskelista utan en kursplan som kan bliande år 1 kan ha som arbetsverktyg.

5.2.5 Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik för blivande årskurs 2(3)

Utredningens förslag: Det ska finnas kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska eller svenska som andraspråk och matematik i årskurs 2 i grundskolan och sameskolan, respektive årskurs 3 i specialskolan. Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram förslag till nya kunskapskrav.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och anser att det är viktigt med kursplaner som är hanterbara för professionen och som inte är för abstrakta och för omfattande.

Det är även av stor vikt med tydliga och konkreta kunskapskrav för att kunna utgöra ett stöd för lärare, elever och vårdnadshavare. Det kan även vara lämpligt att Skolverket uppdras att ta fram ett stöd- och tolkningsmaterial för lärare/rektorer för att de nya kunskapskraven ska kunna implementeras och vara användbara.

Barn- och utbildningskontoret anser att det är positivt att kunskapskraven knyts till läsa-skriva-räknagarantin. Det kan förstärka garantin, öka likvärdigheten och tydliggöra uppdraget för lärare. Det är dock viktigt att kunskapskraven är klara i god tid innan den föreslagna ändringen så att lärare, rektorer och huvudmän kan planera och genomföra kompetenshöjande insatser i god tid. Implementeringen av insatsen riskerar att fördröjas om inte Skolverket i god tid kan publicera kunskapskraven. Eleverna som börjar åk 1 i samband med förändring riskerar annars att inte få ta del av insatsen till fullo. Likvärdigheten riskerar därmed att åsidosättas för dessa elever i förhållande till elever som börjar åk 1 något år senare.

En annan fördel som denna förändring kan föra med sig är just att elever i behov av särskilt stöd får detta i tidigt skede. Dock finns det delar i förslaget som kan medföra att kraven på de mindre barnen ökar, vilket i sin tur inte alltid är lyckat.

5.2.6 Kunskapskrav i nya årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Utredningens förslag: De kunskapskrav för godtagbara kunskaper som i dag finns i årskurs 3, ska flyttas till årskurs 4 i grundskolan. De kunskapskrav som finns i årskurs 6, ska flyttas till årskurs 7 och de kunskapskrav som finns i årskurs 9 ska flyttas till årskurs 10. I specialskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 4 och 7. När det gäller grundsärskolan bör kunskapskrav finnas i årskurs 4, 7 och 10.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.2.7 Obligatorisk kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande i nya årskurs 1

Utredningens förslag: Den obligatoriska kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande som genomförs i nuvarande förskoleklass ska genomföras i nya årskurs 1 i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Skolverket bör få i uppdrag att revidera det obligatoriska kartläggningsmaterialet utifrån de ändringar som görs i läroplanen och de nya kunskapskrav som föreslås gälla i nya årskurs 2(3)

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och anser att kopplingen mellan kartläggningsmaterialet och kunskapskraven bör vara mycket tydliga. Det är också viktigt att hela förslaget tas fram och presenteras samtidigt. Dels för att tydliggöra kopplingen för huvudmän och lärare men också för att få full effekt av förändringen för de elever som börjar åk 1 vid reformens inträde.

Barn- och utbildningskontoret ställer sig även positiva till den del i förslaget som gäller att det kartläggningsmaterial som är obligatoriskt i förskoleklass ska bli frivilligt att använda i årskurs 1 i grundsärskolan.

Däremot bör det obligatoriska bedömningsstödet göras om så att det inte är så omfattande och komplicerat utan är användbart för professionen.

5.2.8 Obligatoriska bedömningsstöd för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning i nya årskurs 2(3)

Utredningens Förslag: De obligatoriska bedömningsstöd som används i nuvarande årskurs 1 för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning ska i stället användas i nya årskurs 2 i grundskolan och sameskolan samt i nya årskurs 3 i specialskolan. De obligatoriska bedömningsstöd som finns i nuvarande årskurs 1 i grundsärskolan ska i stället användas i nya årskurs 2.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter:

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och anser att kopplingen mellan kartläggningsmaterialet och kunskapskraven bör vara mycket tydliga. Det är också viktigt att hela förslaget tas fram och presenteras samtidigt. Dels för att tydliggöra kopplingen för huvudmän och lärare men också för att få full effekt av förändringen för de elever som börjar åk 2 vid reformens inträde.

Barn- och utbildningskontoret ställer sig även positiva till den del i förslaget som gäller att det kartläggningsmaterial som är obligatoriskt i förskoleklass ska bli frivilligt att använda i årskurs 2 i grundsärskolan.

Däremot bör det obligatoriska bedömningsstödet göras om så att det inte är så omfattande och komplicerat utan är användbart för professionen.

5.2.9 Nationella prov i årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Utredningens förslag: De nationella prov som i dag ska användas i årskurs 3, 6 och 9 ska i stället genomföras i nya årskurs 4, 7 och 10 i grundskolan. I specialskolan ska nationella prov användas i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan i årskurs 4 och 7. De nationella proven ska i övrigt vara oförändrade.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ser positivt på förslaget och anser att de nationella provens omfattning och innehåll bör ses över då det kan upplevas som omfattande för professionen. Det är även önskvärt att få till en starkare koppling mellan Nationella proven i åk 4 samt kartläggningarna inom läsa-skriva-räknagarantin är önskvärd, om Nationella proven i åk 4 fortsättningsvis ska ingå i garantin.

5.2.10 Garantin för tidiga stödinsatser

Utredningens förslag: Den särskilda bedömning som ska göras av elevens kunskapsutveckling inom garantin för tidiga stödinsatser ska göras i lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Den uppföljning som ska göras av stöd som getts i form av extra anpassningar i svenska eller svenska som andraspråk och matematik ska göras i slutet av lågstadiet.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget och instämmer i den del av förslaget om att den befintliga garantin för tidiga stödinsatser ska utsträckas till att omfatta även elever som läser ämnena svenska eller svenska som andraspråk och matematik enligt grundsärskolans kursplaner. Det bör med fördel gå att genomföra en skärpning av garantin t. ex genom obligatorisk uppföljning av vilket stöd skolan ger, och vilken effekt det har, inte bara i slutet av lågstadiet (blivande åk 4) utan i slutet av varje läsår.

Ett nyckeltal för lärartäthet borde finnas (precis som det finns förslag på nationella nyckeltal för skolkuratorer och skolsköterskor) för att garantin för tidiga insatser verkligen ska kunna fungera.

Det vore önskvärt om Skolverket kunde införa ett system för resultatuppföljning under terminens gång så att summativa resultat kunde användas formativt.

5.2.11 Utvecklingssamtal och individuell utvecklingsplan

Utredningens förslag: Bestämmelserna om utvecklingssamtal och skriftlig individuell utvecklingsplan i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget.

5.3 Skolplikt och mottagande

5.3.1 Skolplikten inträder vid sex års ålder

Utredningens Förslag: Skolplikt ska liksom i nuvarande regelverk inträda höstterminen det år då barnet fyller sex år. Barn ska börja fullfölja sin skolplikt i och med att det börjar årskurs 1 i grundskolan eller i den skolform där barnet tas emot, om inte skolplikten fullgörs på något annat sätt enligt 24 kap. skollagen. Skolplikten ska även fortsättningsvis under vissa förutsättningar kunna skjutas upp ett år (uppskjuten skolplikt). Det ska även fortsättningsvis finnas möjlighet för barn att börja i årskurs 1 ett år tidigare (tidigare skolstart).

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Utökad skolplikt ställer höga krav på adekvata förberedelser för att bemanna med behörig personal samt att en översyn av grundsärskolans och träningskolans behov av lokaler sker, om ytterligare en årskull av elever ska kunna tas emot.

Avgörande är att skolan får tillräckligt med förberedelsestid. Här kan det finnas behov av att stärka ytterligare kompetensutveckling/vidareutbildning för de som önskar att arbeta kvar inom verksamheten.

Barn- och utbildningskontoret anser att förslaget kommer innebära ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Då det kommer att saknas behörig personal i verksamheten. I dagsläget finns inte fullt behöriga lärare i grundskolan och i Norrtälje kommuns grundsärskoleverksamhet märks redan nu ett stigande elevantal. Att elever i grundskolan börjar ett år tidigare i grundskolan kommer förmodligen innebära ökade kostnader i den verksamheten, men det kommer å andra sidan också innebära minskade kostnader i förskoleverksamheten.

Även skolskjutsverksamheten kan förväntas få ekonomiska konsekvenser i och med att elever kan tas emot i grundskolan/träningskolan från 6 års ålder kommer särskolans elevpeng + individuella nivåpeng att betalas ut för ytterligare en årskurs. Idag är det inte ovanligt att elever som är berättigade till att gå i grundskolan går kvar på förskolan ett år istället för att gå förskoleklass på en grundskola och då är de inte berättigade till skolskjuts, vilket dessa elever kommer att vara om de börjar i grundskolan som 6-åringar som i sin tur kan innebära ökade skolskjutskostnader.

Här kan det finnas risk att fler ansöker om uppskjuten skolplikt med tanke på att nya åk 1 kommer vara förenligt med lite mer krav.

5.3.2 Mottagandet till grundskolan, specialskolan och sameskolan i nya årskurs 1

Utredningens förslag: Elever som tillhör grundskolans, specialskolans och sameskolans målgrupper ska kunna påbörja fullföljandet av skolplikten i respektive skolform i och med att de börjar i nya årskurs 1. Det ska fortsättningsvis vara möjligt för elever att tas emot senare. Samma regelverk som i dag ska gälla avseende utredning inför mottagande till grundskolan och specialskolan, respektive prövning inför mottagande till sameskolan. Det ska även fortsättningsvis vara möjligt för en elev i en obligatorisk skolform att få sin utbildning inom en annan skolform om de huvudmän som berörs är överens om detta och elevens vårdnadshavare medger det. Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial kring hur hemkommunen och regionen kan samverka för att

säkerställa det underlag som krävs för att barn i förskolan ska kunna mottas till grundskolan på ett likvärdigt sätt. I stödmaterialet bör ansvarsfördelningen och samverkan mellan elevhälsan och regionerna när det gäller utredningar om en elev tillhör grundskolans målgrupp förtydligas.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget. Att börja grundskolan åk 1 som sexåring, innebär att processen för att utreda målgruppsstillhörighet startar redan under barnets förskoleår. Det innebär fler utredningar som kommer att starta under barnets förskoleår. Det vore önskvärt med ett förtydligande i form av skriftliga rekommendationer/vägledning kring ansvarsfördelningen mellan elevhälsan och regionerna kopplat till utredningar av barn i förskoleåldern som kan antas tillhöra grundskolans målgrupp. Det blir viktigt att denna information delges ansvariga för förskolorna.

5.4 Särskilt om övergången mellan förskola och skola

5.4.3 Information vid övergång mellan förskola och skola

Utredningens förslag: När ett barn övergår från förskolan eller pedagogisk omsorg enligt 25 kap. skollagen till en grundskola, grundskola, specialskola eller sameskola ska den förskoleenhet eller verksamhet som barnet lämnar till den mottagande skolenheten överlämna sådana uppgifter om barnet som behövs för att underlätta övergången för barnet.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget

5.4.4 Samverkan vid övergångar

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att lämna förslag till reviderade läroplaner för förskolan, grundskolan, grundskolan, specialskolan och sameskolan i de delar som avser övergång och samverkan. Skolverket bör också överväga att utarbeta stödmaterial som rör övergången mellan förskola och skola samt fritidshem. Stödmaterialet bör riktas till personal i berörda skolformer och verksamheter, inklusive personal i pedagogisk omsorg.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

För att säkerställa att varje barn/elev får en god övergång från förskolan till skolan bör skrivelserna vara utformade som ett gemensamt ansvar för förskolan, skolan och fritidshemmet. Ensidigt ansvar, som i enstaka fall återfinns i dagens läroplaner, bidrar inte till barnets bästa. Tydlighet utifrån varje verksamhetsansvar är önskvärt.

Av skolförordningen (2011:185) 14 kap. 1 § 3 st. framgår att elever som börjar förskoleklass i augusti ska skrivas in i verksamheten den 1 juli. Det betyder att barn som slutar förskolan samtidigt skrivs ut från förskolan den 30 juni. För de barn som har föräldrar som jobbar under sommaren innebär detta att barnen ska skolas in i skolans fritidsverksamhet mitt i sommaren, samtidigt som många fritidshem är stängda. Det finns en risk att de inte blir en bra inskolning för barnen. För barnen skulle det vara tryggare och bättre att gå kvar på förskolan fram till den 31 juli och istället skolas in på fritidshemmet från och med den 1 augusti, när fritidshemmet är öppet och ordinarie personal finns på plats. Det sker givetvis sammanslagningar även mellan förskolor på sommaren, men det är ändå en tryggare och känd miljö för barnet att befinna sig i och barnet har även upparbetade relationer med de andra barnen på förskolan. Mot denna bakgrund bör skolförordningen ändras så att barn inte skrivs in i förskoleklass förrän från och med den 1 augusti och att barnen ska ha rätt att gå kvar i förskolan till och med den 31 juli.

5.5 Överväganden gällande vissa andra bestämmelser

5.5.1 Modersmålsundervisning

Utredningens förslag: Bestämmelserna om modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Med tanke på att modersmålsundervisningen nyttjas i de lägre åldrarna så är det bra att eleverna börjar så tidigt som möjligt. Det kan bli ekonomiska konsekvenser med tanke på att fler elever kan nyttja detta. Samtidigt kanske fler elever når kunskapskraven med tanke på den motivering som beskrivs i utredningen.

5.5.2 Särskilt stöd

Utredningens förslag: De bestämmelser i 3 kap. skollagen om särskilt stöd som gäller för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget. Detta förslag innebär att elever ska kunna söka till resursklassen tidigare om behovet finns. Denna möjlighet finns inte i dagsläget för elever i förskoleklassen.

5.5.3 Definition av nyanlända och vissa andra elever

Utredningens förslag: Med nyanländ avses den som har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sex år och i övrigt uppfyller villkoren enligt gällande definition av nyanländ. Om det behövs ska en bedömning av en elevs kunskaper även göras för en elev som har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sex år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget.

5.5.4 Disciplinära åtgärder

Utredningens förslag: Bestämmelserna i 5 kap. skollagen om avstängning i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Det går att ifrågasätta om disciplinära åtgärderna är kontraproduktiva för så små barn. Genom att avvisa små barn skapas en känsla av övergivenhet hos så unga individer, som är direkt skadlig och inte leder till "bättre beteende". Självklart ska disciplinära åtgärder användas ytterst restriktivt då det är fråga om små barn. Viktigt att det även i fortsättning genomförs utredning av elevens behov av särskilt stöd om eleven visar oro eller "oönskat beteende" – tillsammans med vårdnadshavare först.

Å andra sidan är att undanta en årskurs (nya åk 1) från gällande bestämmelser som idag är gemensamma för åk 1-9 är inte heller rimligt. Ett rimligt alternativ skulle vara att skollagen då skrivs om och tydliggör att särskilda bestämmelser gäller för t.ex. åk 1-4, 5-7 och 8-10. Komplexiteten ligger i att yngre elever blir konsekvensen av vårdnadshavarnas och skolans uppfattning och förväntning. Jag skulle gärna se ett förtydligande i t.ex. föräldrabalken/skollagen när det gäller vårdnadshavares ansvar i situationer där bestämmelserna i kap 5 är aktuella, skolans ansvar är tydligt i skollagen.

5.5.5 Fjärrundervisning

Utredningens förslag: Bestämmelserna om fjärrundervisning i grundskolan, grundsärskolan specialskolan och sameskolan i 22 kap. skollagen och 5a kap. skolförordningen ska gälla för nya årskurs 1

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

5.6.1 Ikraftträdande- och tillämpningsbestämmelser

Utredningens förslag: Ändringarna i skollagen och skolförordningen ska träda i kraft den 1 augusti 2024. Ändringen i 3 kap. 12 j § skollagen ska tillämpas från den 1 januari 2026 och övriga ändringar ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2026. Ändringen i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den 1 juli 2026
Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.6.2 Befintliga godkännanden av enskilda huvudmän

Utredningens förslag: Förslag: Ett godkännande av en enskild huvudman för förskoleklass enligt 2 kap. 5 § skollagen (2010:800) i dess äldre lydelse ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas höstterminen 2026. Ett godkännande av en enskild huvudman för grundskola eller grundsärskola enligt 2 kap. 5 § skollagen i dess äldre lydelse ska anses gälla som ett godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen i dess nya lydelse för de motsvarande årskurser som det äldre godkännandet avser. Statens skolinspektion får fatta beslut om godkännanden i enlighet med de nya årskursbeteckningarna, som ersätter befintliga beslut. Efter ansökan av en enskild huvudman för förskoleklass och grundskola eller grundsärskola som godkänts enligt 2 kap. 5 § skollagen i dess äldre lydelse, får Statens skolinspektion, genom en förenklad prövning, förklara huvudmannen godkänd för nya årskurs 1 enligt bestämmelserna i skollagen i dess nya lydelse. Regeringen får meddela föreskrifter om den förenklade prövningen. Det ska meddelas föreskrifter om den förenklade prövningen i förordning. Befintliga huvudmän ska ansöka till Skolinspektionen om de vill ha ett godkännande för nya årskurs 1. Ett godkännande ska bara avse motsvarande utbildning och samma skolenhet som det tidigare godkännandet avsåg. Ansökan ska vara avgiftsfri. Befintliga huvudmän ska beviljas ett godkännande om det inte finns särskilda skäl för att förnyat godkännande inte ska ges. Med särskilda skäl avses att det finns skäl för återkallelse. Någon annan prövning enligt bestämmelserna om godkännande ska inte göras. Beslutet om godkännande ska få överklagas enligt bestämmelserna i skollagen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.6.3 Elevens rätt att fortsätta vid samma skolenhet

Utredningens förslag: Den som har tagits emot i förskoleklassen vid en viss skolenhet läsåret 2025/2026 har rätt att fortsätta sin skolgång i grundskolan eller grundsärskolan vid samma skolenhet enligt 10 kap. 31 § eller 11 kap. 30 § skollagen i dess äldre lydelse.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget.

5.6.4 Elevens rätt att fortsätta efter färdighetsprov

Utredningens förslag: Om en huvudman tagit emot en elev i förskoleklassen efter färdighetsprov enligt 9 kap. 6 a § skollagen läsåret 2025/2026 får färdighetsprov inte användas som villkor för att eleven ska få fortsätta sin utbildning vid samma skolenhet eller inom samma elevgrupp enligt 10 kap. 9 a § skollagen i dess äldre lydelse.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget.

5.6.5 Elever som mottagits i förskoleklassen

Utredningens förslag: En elev som har tagits emot i förskoleklassen läsåret 2025/2026 ska läsåret därefter fortsätta skolgången i årskurs 2 i grundskolan, om inte något annat beslutas med stöd av 7 kap. 5, 6 eller 7 § skollagen, eller 4 kap. 6 eller 7 § skolförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.6.6 Tystnadsplikt enligt skollagen

Utredningens förslag: Tystnadsplikt enligt 29 kap. 14 § skollagen i dess äldre lydelse ska fortsätta att gälla för uppgifter om enskildas personliga förhållanden i förskoleklass.
Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

5.6.7 Sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen, OSL

Utredningens förslag: Bestämmelserna i 23 kap. 2 § OSL i dess äldre lydelse gäller fortfarande för uppgifter som hänför sig till förskoleklassen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget

6 Behörighet, behörighetsgivande utbildning och kompetensutveckling

6.2.1 De bestämmelser som gäller för behörighet i lågstadiet ska fortsättningsvis gälla

Utredningens förslag: De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 ska gälla för behörighet att undervisa i grundskolans nya årskurs 1–4. De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans

årskurs 1–6 ska gälla för behörighet att undervisa i grundsärskolans nya årskurs 1–7. De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i specialskolan ska gälla för behörighet i specialskolans nya årskurser. De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i sameskolan ska gälla för behörighet att undervisa i sameskolans nya årskurser. Följdändringar i benämningen av grundlärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) och av årskursbeteckningar i behörighetsförordningen (2011:326) ska göras

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret Instämmer med förslaget och menar att det är viktigt att Skolverket genomför fortbildning, t.ex. via Lärarlyftet, så att de berörda förskolelärarna blir behöriga att undervisa i år 1-4.

6.2.2 Vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under fem år

Utredningens förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och vill framföra att det kommer att behövas fortbildning för denna yrkesgrupp, främst när det gäller bedömning och läsinlärning.

6.2.3 Vissa förskollärare och lärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under åtta respektive fem år

Utredningens förslag: En förskollärare eller lärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om åtta år. En förskollärare som har en anställning i grundsärskolan senast den 30 juni 2026 och som är behörig att undervisa i ämnesområden i träningskolan ska vara behörig att undervisa i ämnen i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om fem år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Då grundsärskolan i nuläget inte har någon förskoleklass så är det viktigt att de förskollärare som går över till grundsärskolan kan och förstår målgruppen.

6.2.4 Vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i specialskolan under fem år

Utredningens förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i specialskolan när det gäller

elever som är hörselskadade, döva eller har en grav språkstörning utan ytterligare funktionsnedsättning under en övergångsperiod om fem år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och anser det vara viktigt att kompetensen kring målgruppen tillvaratas samt att det sätts in fortbildning för denna yrkesgrupp.

6.2.5 Förskollärare med speciallärarexamen som bedriver undervisning som avser särskilt stöd

Utredningens förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i förskoleklassen ska vara behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget och anser att det behövs fortbildning för denna yrkesgrupp, främst när det gäller bedömning och läsinläring samt när det gäller matematik.

6.3 Vissa förskollärare ska få fler möjligheter att bli behöriga att undervisa i lågstadiet

6.3.1 Erfarenhet och kompletterande utbildning ska ge behörighet i årskurs 1 och 2 grundskolan och sameskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har avlagt en behörighetsgivande examen, har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som dessutom har undervisat i förskoleklassen eller nya årskurs 1 under minst fem läsår under de senaste tio åren före ansökan om komplettering av legitimation inkommit till Skolverket, dock senast den 1 juli 2031, ska vara behörig att som lärare undervisa i årskurs 1 och 2 i grundskolan och sameskolan om han eller hon har kompletterat sin behörighetsgivande examen med fullgjord behörighetsgivande utbildning enligt förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av lärare eller en utbildning som motsvarar en sådan.

1 Denna behörighet ska inte kunna ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret instämmer med förslaget.

6.3.2 Erfarenhet och kompletterande utbildning ska ge behörighet i årskurs 1 och 2 i grundsärskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har avlagt en behörighetsgivande examen, har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som dessutom har undervisat i förskoleklassen eller nya årskurs 1 under minst fem läsår under de senaste tio åren före ansökan om komplettering av legitimation inkommit till Skolverket, dock senast den 1 juli 2034, ska vara behörig att som lärare undervisa i årskurs 1 och 2 i grundsärskolan om han eller hon,

1. har kompletterat sin behörighetsgivande examen med en fullgjord behörighetsgivande utbildning enligt förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av förskollärare eller en utbildning som motsvarar en sådan, och

2. avlagt en speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning. En förskollärare som har avlagt en behörighetsgivande examen, en speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning och har en anställning i grundsärskolan senast den 30 juni 2026 ska vara behörig att som lärare undervisa i årskurs 1 och 2 i grundsärskolan om

1. han eller hon har undervisat i träningskolan under minst fem läsår de senaste tio åren före ansökan om komplettering av legitimation inkommit till Skolverket, dock senast den 30 juni 2031, och

2. han eller hon har kompletterat sin behörighetsgivande examen med en fullgjord behörighetsgivande utbildning enligt förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av förskollärare eller en utbildning som motsvarar en sådan. Behörigheten ska inte kunna ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ser positivt på förslaget.

6.3.3 Erfarenhet och kompletterande utbildning ska ge behörighet i årskurs 1 och 2 i specialskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har avlagt en behörighetsgivande examen, har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som har undervisat i förskoleklassen eller nya årskurs 1 under minst fem läsår under de senaste tio åren före ansökan om komplettering av legitimation inkommit till Skolverket, dock senast den 1 juli 2031, ska vara behörig att som lärare undervisa elever som är hörselskadade, döva eller har en grav språkstörning utan ytterligare funktionsnedsättning i årskurs 1 och 2 i specialskolan om han eller hon har kompletterat sin behörighetsgivande examen med fullgjord behörighetsgivande utbildning enligt förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av förskollärare eller en utbildning som motsvarar en sådan. Behörigheten ska inte kunna ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att erinra mot förslaget.

6.3.4 Kompletterande utbildning ska ge behörighet i ämnen i årskurs 1–4 i grundskolan och sameskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har avlagt en behörighetsgivande examen och är anställd i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 ska vara behörig att som lärare undervisa i ett eller flera ämnen i grundskolans och sameskolans årskurser 1–4, om

1. han eller hon har kompletterat sin behörighetsgivande examen med fullgjord högskoleutbildning i ett eller flera ämnen,
2. högskoleutbildningen har en omfattning i varje ämne som minst motsvarar den lägsta omfattning som kan anses ha krävts för ämnet i någon av de lärarexamina med inriktning mot årskurser som motsvarar årskurs 1–4 och som är äldre än gällande behörighetsgivande examen, dock inte äldre än en behörighetsgivande examen som kunde avläggas den 1 juli 1968, och
3. han eller hon genom högskoleutbildningen har fått sådana ämneskunskaper i vart och ett av detta eller dessa ämnen som i huvudsak kan anses ha krävts för den lärarexamen som avses i föregående punkt.

En sådan förskollärare ska vara behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av den kompletterande högskoleutbildningen. Behörigheten ska inte kunna ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

I och med att förslaget avser en specifik grupp av förskollärare är det viktigt att vara mycket tydlig över vilka förskollärare som har möjlighet att komplettera sina kunskaper för att undervisa i åk 1-4. Risken är annars att det blir svårnavigerat för både enskild medarbetare och huvudman och förskollärare som skulle kunna ta del av kompetensutvecklingen inte gör det.

Barn- och utbildningskontoret ser gärna att Skolverket uppdras att se över och planerar hur man kan stötta huvudmän (statsbidrag, utbildningar etc) att i god tid fortbilda aktuella medarbetare för att uppfylla lagkraven när de börjar gälla.

6.3.5 Kompletterande utbildning och behörighet i ämnen i årskurs 1–4 i grundsärskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har kompletterat sin behörighetsgivande examen enligt de förutsättningar som anges i 6.3.4 och som dessutom har avlagt en speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning ska vara behörig att som lärare undervisa i ett eller flera ämnen i grundsärskolans årskurs 1–4. Även en förskollärare som är behörig och anställd för undervisning i träningsskolan senast den 30 juni 2026 ska vara behörig att som lärare undervisa i ett eller flera ämnen i grundsärskolans årskurs 1–4 efter en sådan komplettering. En sådan förskollärare ska vara behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av den kompletterande högskoleutbildningen. Behörigheten ska inte ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget.

6.3.6 Kompletterande utbildning ska ge behörighet i ämnen i årskurs 1–5 i specialskolan

Utredningens förslag: En förskollärare som har kompletterat sin behörighetsgivande examen enligt de förutsättningar som anges i avsnitt 6.3.4 ska vara behörig att som lärare undervisa i ett eller flera ämnen i specialskolans årskurs 1–5, när det gäller elever som är hörselskadade, döva eller har en grav språkstörning, utan ytterligare funktionsnedsättning. En sådan förskollärare ska vara behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av den kompletterande högskoleutbildningen. Behörigheten ska inte kunna ligga till grund för tillämpning av andra bestämmelser om kompletterande behörighet i behörighetsförordningen.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget.

6.3.7 Förskollärare med speciallärarexamen

Utredningens förslag: En förskollärare ska vara behörig att som speciallärare bedriva undervisning som avser särskilt stöd i årskurs 1 och 2 i grundskolan och motsvarande skolformer under förutsättning att förskolläraren har avlagt en speciallärarexamen och kompletterat med en sådan utbildning som avses i avsnitt 6.3.1. En förskollärare ska vara behörig att som speciallärare bedriva undervisning som avser särskilt stöd i årskurs 1–4 i grundskolan och motsvarande skolformer under förutsättning att förskolläraren har avlagt en speciallärarexamen och kompletterat med sådan utbildning som avses i 6.3.4. En sådan förskollärare är endast behörig att som speciallärare bedriva sådan undervisning som speciallärarexamen är specialiserad mot.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget.

6.4.1 Utredningens överväganden gällande utformning av fortbildningen

6.4.2 Utbildning för behörighet i årskurs 1 och 2

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda den fortbildning som ska ge förskollärare, som har minst fem års erfarenhet av arbete i förskoleklassen eller nya årskurs 1, behörighet i årskurs 1 och 2. Utbildningen bör omfatta 30 högskolepoäng, 15 högskolepoäng avseende svenska och 15 högskolepoäng avseende matematik. Utbildning bör kunna genomföras på deltid under ett år.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget

6.4.3 Utbildning för behörighet i ämnen i årskurs 1–4

Utredningens förslag: Skolverket bör ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget

6.4.4 Statsbidrag för fortbildning av förskollärare

Utredningens förslag: Statsbidrag ska utgå för fortbildning som syftar till att förskollärare ska bli behöriga att undervisa i årskurs 1 och 2 i lågstadiet. Statsbidrag ska även utgå för fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet. Statsbidraget ska vidare kunna sökas av huvudmän för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Statsbidrag ska kunna utgå för de förskollärare som är anställda för undervisning i förskoleklassen, träningskolan i grundsärskolan eller nya årskurs 1. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka till och med 2034

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ser positivt på förslaget och anser att det vore bra att redan nu tidsbegränsa statsbidragen. Ju tydligare förutsättningar ju bättre för huvudman och enskilda förskollärare.

6.5 Kompetensutvecklande insatser för lärare m.fl.

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att genomföra en kompetensutvecklande insats i syfte att säkerställa att de lärare som ska arbeta i blivande årskurs 1 kan integrera förskolans pedagogik och arbetssätt på lämpligt sätt i undervisningen. Detta bör ske i samverkan med lärosäten. Insatsen bör genomföras som ett Förskolepedagogiskt lyft för lärare och rikta sig till lärare och andra berörda personalgrupper som i dag arbetar i förskoleklassen eller i lågstadiet, och som i sin grundutbildning saknar kompetens gällande förskolans pedagogik och arbetssätt. Skolverkets uppdrag bör innefatta såväl framtagandet av kompetensutvecklingsinsatser med detta ändamål, som revidering av befintliga insatser som riktar sig mot nuvarande förskoleklassen och lågstadiet. Dessa bör även vara anpassade för att kunna tillämpas i nya årskurs 1. Vid behov av särskilt anpassad kompetensutveckling för lärare inom grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bör tillgången till skolformsspecifika insatser säkerställas

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

I utredningens förslag anges att kompetensutvecklingen också ska främja förståelsen varför förändringar införs. Det är även andra grupper i behov av, huvudman, skolchef, rektor, ekonomer och andra medarbetare inom skolan. Den förståelsen behöver finnas i alla led i huvudmannens ansvarsområden.

Barn- och utbildningskontoret anser vidare att det är viktigt att bibehålla den positiva pedagogik som har genomsyrat förskoleklassen.

6.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

6.6.1 Ikraftträdande

Utredningens förslag: Ändringarna i behörighetsförordningen och högskoleförordningen ska träda i kraft den 1 augusti 2024 och tillämpas först från och med den 1 juli 2026. Ändringen i förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av förskollärare ska träda i kraft i två steg, dels den 1 augusti 2024, dels den 1 juli 2026.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget.

6.6.2 Befintliga lärarlegitimationer

Utredningens förslag: En lärarlegitimation som avser behörighet att undervisa i årskurser i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan som utfärdats enligt 2 kap. 16 § skollagen före den 1 juli 2026 ska anses gälla för de motsvarande årskurser enligt 10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § skollagen i dess nya lydelse, som den äldre legitimationen avser. Ett beslut om lärarlegitimation som utfärdats enligt 2 kap. 16 § skollagen före den 1 juli 2026 och som avser behörighet som omfattar lågstadiet enligt 10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § skollagen i dess äldre lydelse ska anses gälla för lågstadiet i nämnda bestämmelser nya lydelse. Statens skolverk får fatta beslut om legitimation med nya årskursbeteckningar som ersätter befintliga beslut.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget.

6.6.3 Högskoleförordningen

Utredningens förslag: Den som har påbörjat en utbildning till grundlärare med inriktning mot förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3, grundlärare med inriktning mot grundskolans årskurs 4–6 eller ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7–9 och avlägger examen efter den 1 juli 2026 ska erhålla examen enligt den nya lydelsen i bilaga 2 till högskoleförordningen (examensordningen).

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret anser att det kan vara nödvändigt att se över innehållet i utbildningen till förskollärare, t.ex. när det gäller läsinlärning, resultatuppföljning och pedagogik inom matematik.

7 Genomförande och utvärdering av reformen

7.1 Reformens genomförande

7.1.1 De nya bestämmelserna tillämpas från och med läsåret 2026/27

Utredningens förslag: Bestämmelserna gällande en tioårig grundskola, en tioårig grundsärskola, en elvaårig specialskola och en sjuårig sameskola träder i kraft den 1 augusti 2024, och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2026, alltså läsåret 2026/27.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget.

7.1.2 En nationellt samlad implementering

Utredningens förslag: Den tioåriga grundskolan, tioåriga grundsärskolan, elvaåriga specialskolan och sjuåriga sameskolan föreslås implementeras genom en nationellt samlad reformstrategi.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret har inget att invända mot förslaget.

7.1.3 Uppdrag till skolmyndigheterna

Utredningens förslag: Skolverket bör så snart som möjligt efter riksdagsbeslut ges ett uppdrag gällande kommande ändringar av läroplaner och kursplaner. Skolverket bör vidare ges uppdrag avseende anpassningar av statistikframställning, handläggning av statsbidrag och lärarlegitimationer samt andra sakområden och stödfunktioner som bedöms påverkas av ikraftträdandet och tillämpningen av de nya bestämmelserna. Skolverket bör också ges i uppdrag att utarbeta och genomföra implementeringsinsatser. Skolinspektionen bör på liknande sätt, så snart som möjligt efter riksdagsbeslut, ges ett uppdrag gällande hanteringen av befintliga godkännanden och ansökningar om nya godkännanden av enskilda huvudmän. Om andra delar av myndighetens verksamhet bedöms påverkas av de nya bestämmelserna bör även dessa ses över. Motsvarande uppdrag bör ges till Sameskolstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten i de fall deras verksamheter och stödfunktioner bedöms påverkas av ikraftträdandet och tillämpningen av de nya bestämmelserna.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ser positivt på förslaget och anser att det är viktigt att se till att Skolverkets implementeringsuppdrag följs upp så att inte lärarkåren blir lidande ifall implementeringen inte sker fullt ut. Förslagsvis bör utvärdering av Skolverket ske av Riksrevisionen.

7.1.4 Stöd till huvudmännens lokala implementering

Utredningens förslag: Skolverket bör med anledning av reformen ges i uppdrag att utarbeta och genomföra implementeringsinsatser riktade till huvudmän, skolchefer, rektorer, lärare, förskollärare samt andra berörda personalgrupper. Stödinsatserna bör vara inriktade mot dels det lokala implementeringsarbetet och hur det kan organiseras, dels de innehållsiga aspekterna av de reviderade styrdokumenterna.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ser positivt på förslaget och anser att förslaget i sig är nödvändigt och en förutsättning för dels likvärdighet, trygghet i att förstå och tolka uppdraget samt att lagkraven ska uppfyllas.

Barn- och utbildningskontoret menar att det är viktigt att se till att Skolverkets implementeringsuppdrag följs upp så att inte lärarkåren blir lidande ifall implementeringen inte sker fullt ut. Samt att ett ekonomiskt stöd bör kopplas till implementeringsinsatserna. Förslagsvis bör utvärdering av Skolverket ske av Riksrevisionen.

7.1.5 Statsbidrag för kapacitetsförstärkande och kvalitetshöjande åtgärder i lågstadiet

Utredningens förslag: Statsbidrag ska utgå till huvudmännen i syfte att möjliggöra en kapacitetsförstärkning samt säkerställa kvaliteten i utbildningen i lågstadiet under den tid som reformen implementeras. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka från höstterminen 2025 till och med utgången av 2030.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget men vill samtidigt påpeka risken för att tillfälliga statsbidrag gör att huvudmän organiserar som att de är permanenta därför vore det positivt att statsbidragen redan från början är tidsbestämda.

7.2 Utvärderingsplan

7.2.2 Kontinuerlig uppföljning under implementeringen

Utredningens förslag: Skolverket bör ges i uppdrag att kontinuerligt följa upp reformens delmoment rörande utvecklingen av personalens behörighet mot bakgrund av de nya behörighetsreglerna. Uppföljningen bör genomföras årligen under hela implementeringsperioden, med start läsåret 2025/26.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret anser att det är viktigt att fastställa hur implementeringsarbetet följs upp. Då det är viktigt att se till att grundskolan får den fortbildning och stöd som behövs.

7.2.3 Processutvärdering av reformens olika delmoment

Utredningens förslag: Skolverket bör ges i uppdrag att genomföra processutvärderingar av reformens olika delar, som ett komplement till den kontinuerliga uppföljning som föreslås i avsnitt 7.2.2.

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget om att tillämpa processutvärderingar. För att enheter och huvudmän ska kunna ta lärdom av dess resultat skulle det vara bra om de också kontinuerligt publicerades på Skolverkets webbplats.

7.2.4 Reformutvärdering

Utredningens förslag: IFAU bör ges i uppdrag att genomföra en övergripande summativ reformutvärdering, för att därmed kunna ge svar på om den genomförda reformen givit de resultat, eller de effekter, som förväntats

Barn- och utbildningskontorets yttrande/synpunkter

Barn- och utbildningskontoret ställer sig positiva till förslaget och anser att det vore lämpligt om IFAU fick i uppdrag att övervaka hela reformen.

8 Konsekvenser av utredningens förslag

8.7 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Utredningen föreslår att kommunerna bör kompenseras enligt finansieringsprincipen för ett antal förändringar som innebär ett utökat åtagande för kommunerna. Det bör dock också beaktas de indirekta kostnader som uppstår till följd av förslagen. Såsom vikariekostnader under tid då lärare och annan personal genomgår fortbildningsinsatser, kostnader för systemanpassningar och anpassningar av administrativa system och processer, samt höjda lönenivåer. Det är ytterst viktigt att inte förslagen medför kostnadsökningar för kommunerna som ytterligare belastar en redan ansträngd ekonomisk situation för skolverksamheten.

Tidplaner

Ärendet behandlas vid barn- och skolnämndens arbetsutskott 2021-08-30 och vid barn- och skolnämndens sammanträde 2021-09-13

Samberedning

Ärendet är berett i samverkan med kommunstyrelsekontoret

I beredningen av detta ärende har Jenny Nordström, förvaltningsdirektör, Johan Kant, skolchef, Niclas Gustafsson, bitr verksamhetschef grundskolan, Helen Osbeck, verksamhetschef förskolan, Carina Forsberg, verksamhetschef elevhälsan, Agneta Brus, verksamhetschef verksamhetsstöd och kansli Ulla Wredle, enhetschef resultat och analys, Agneta Sjöberg, kvalitetschef kommunstyrelsekontoret och Erik Lundin, enhetschef, kansli och juridik varit delaktiga.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Förslaget i sin helhet finns i följande länk:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/05/sou-202133/>

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen
Registrator